

kakor pa naslovnega atlasa, ker se ta napaka v kljub razpravam v geografskih revijah ponavlja tudi v številnih evropskih atlasih. Pravi monstrem je druga karta na drugi strani: klimatska področja. Loči ekvatorsko-monsunsko klimo in monsunsko klimo (v njenem območju je na primer ob zahodni obali Malajskega polotoka pustinja klima), kontinentalna klima seže od Beringovega morja preko Severne Amerike do Nove Zelandije ter od obal Norveške (!) do povirja Jeniseja, kjer se začneja "umerjena kontinentalna klima", ki sega spet do Beringovega morja. Na naslednji karti, ki ima naslov Zemljište in v oklepaju tlo, segajo podzolašta tla od Irske preko vse Srednje Vzhodne Evrope ter Sibirije do Jeniseja, kjer se začnejo "planinska tla". Žal še mnogi drugi sestavljalci šolskih atlasov desetletja zaostajajo za razvojem pedologije in ne ločijo pojma podzolizacija in podzol. Zato slednjega, tudi v najnovejših slovenskih šolskih učbenikih, prikazujejo še v Srednji Evropi in celo v Jugosloviji v sklenjenem arealu. Na že imenovani karti v našem atlasu segajo polpustinjska tla iz Podonavja globoko v srednjo Bosno, kjer so izdali ta atlas. Da to ni slučajna napaka, je videti iz karte št. 7 na naslednji strani, kjer sega od vzhoda stepa preko severne in srednje Jugoslavije (in tudi Bosne) do Alp. Če so sestavljalci atlasa dali kulturno in naravno stepto v en koš, bi morali to pojasniti in tako stepto vrisati še drugje. Na karti narodov Evrope je na barvni plo-

skvi, ki označuje Južne Slované, preko Bosne izpisano samo eno ime: Muslimani (v ostalih republikah pa Slovenci, Hrvati, Srbi in Črnogorci). Vemo, da živijo v BiH tudi Srbi in Hrvati, čeprav priznavamo muslimane za narodnost. Na strani 14 leži velika večina vzhodne, Srednje in del Zahodne Slovenije, tudi na območju Julijskih Alp, med julijsko izotermo 22 in 21°C. Že kar dober poznavalec naše klime mora biti tisti, ki po karti spozna, da gre za temperature, reducirane na morski nivo. Nikjer namreč tega ne piše. Kot v marsikaterem drugem atlasu tudi v tem ni navedena doba, na katero se podatki nanašajo. Zaradi take prakse si često tudi učitelji ne vedo pomagati, če trdijo, da ima n.pr. Ljubljana 1448 mm padavin (velja za razdobje 1900 - 1950) pa prinese kak dijak natisnjen podatek, da znašajo letne padavine 1618 mm (povpreček za razdobje 1925-40) ali 1400 mm (1851-1900) ali 1387 mm (1930-1960). Nekateri karte so avtorji prerisali brez vsake kritičnosti. Na že omenjeni karti evropskih narodov sega strnjeni teritorij Romanov v Sloveniji približno do južnoslovansko-italijanske meje med obema svetovnima vojnama in po vsej zahodni Istri.

Sicer pa ni moj namen, za šalo ali za res naštevati vse napake. Želim ob tem primeru le svetovati učiteljem: prej kritično pregledajte, predno priporočite dijakom nakup tega ali onega atlasa. Pa še skromno vprašanje: čisto ogledalo je tak atlas?

I. Gams

DROBNE NOVICE

O opremljenosti šol za pouk geografije in o virih zanj (rezultat ankete GDS v januarju 1970)

Upravni odbor GDS je izvedel med geografskim seminarjem v Mariboru in v Ljubljani maja meseca 1970 anonimno anketo. Nekaj odgovorov se tiče tudi šolske opremljenosti in virov, iz katerih učitelji geografije črpajo znanje za pouk. Odgovorilo je 69 udeležencev seminarja, kar je slaba desetina vseh učiteljev geografije na osnovnih in srednjih šolah v Sloveniji. Vkljub temu si je rezultate ankete vredno ogledati. Predno se

jih lotimo, je treba pripomniti, da je prikazano stanje za slovenske razmere nadpovprečno ugodno, ker so poslale na seminar svoje učitelje nadpovprečno skrbne šole. Tudi struktura anketirancev je taka. Med 69 udeleženci, ki so izpolnili anketni list, je 58% profesorjev, 22% predmetnih učiteljev in le trije so učitelji (pri nadaljnjih navedbah so izpuščeni primeri, kjer ni odgovora, tako da seštevke odstotkov ne daje

100%). Kar 72% anketirancev je diplomiralo iz geografije kot A predmeta. Ta delež je seveda daleč nad slovenskim povprečjem (glej članek Strokovna kvalifikacija učiteljev geografije na osnovnih in srednjih šolah v GO št. 2 1969). To se pravi, da je bilo malo tistih učiteljev geografije, ki so jim seminarji najbolj potrebni. Tudi delež anketirancev s končano univerzo (65%) je nadpovprečen. 39% anketirancev je navedlo, da poučujejo na osnovni, 23% na srednji šoli, 26% jih je s strokovnih in 3% z vajenskih šol. Mnogi od njih imajo srečo, da poučujejo samo geografijo (43%) in 30% jih poučuje geografijo in zgodovino. Če se spomnimo nedavne ankete učiteljstva, ki je bila v povzetku objavljena v dnevnem časopisju, se nam zdi 52% odgovorov, da so geografi zadovoljni s svojo službo, presenetljivo visokih. Le 29% anketirancev je s službo delno zadovoljnih. Da se je na seminarjih zbral boljši del učiteljev geografije, lahko sodimo tudi po tem, da se je 70% anketirancev priznalo za člana Geografskega društva Slovenije. 65% anketirancev je naročnikov Geografskega obzornika in 33% je naročenih na Geografski vestnik. Vsi ti deleži so daleč nad slovenskim povprečjem in zastavljajo vprašanje, kako na bodoča seminarje pritegniti tiste, ki so izpopolnjevanja najbolj potrebni.

V luči ugodne strokovne kvalifikacije anketirancev je treba presojati odgovore o opremljenosti šol za geografski pouk, saj je znano, da je za boljšo opremljenost navadno potrebno tudi prizadevanje učitelja geografije, ki mora poznati moderna učila. Kar 51% vprašanih je odgovorilo, da razpolagajo v šoli z zatemnjenim prostorom, 57% jih ima kabinet za učila, 19% kabinet za pouk. Šola, ki nima zatemnjenega prostora in kabineta, je v luči te ankete podpoprečno opremljena. 36% geografov razpolaga z kinoprojektorjem, 59% z episkopom, 70% z diaprojektorjem, 36% z grafoskopom.

Če k temu še dodamo, da je na vprašanje, katero projekcijsko sredstvo največ uporabljajo, 70% anketirancev navedlo diafilm in le 3% presojnice (10% film), opazimo velik razkorak med posestjo episkopa in njegovo uporabo. Posredi je verjetno predvsem pomankanje presojnic, kar utemeljuje na nedavnem sestanku sekcije

za geografski pouk GDS sprejete nujno, čimprej poskrbeti za presojnice. Ko bo teh dovolj, bomo lahko ugotovili, če ni v ozadju slabega uporabljanja grafoskopa tudi neznanje, kako z njim ravnati. Precejšnje nesorazmerje je tudi med razpoložljivimi kinoprojektorji in njihovo porabo. Potrebno bi bilo preučiti, zakaj. Na vprašanje, kaj predvsem pogrešajo, jih je največ navedlo grafoskop (6 odgovorov), kabinetni pouk (4), diaprojektor (4), tematske karte, presojnice, prostor za kabinetni pouk, pa tudi že precej soocialzirana učila (kot magnetofon). Vtis je, da šole ne naučijo dovolj ravnati s projekcijskimi sredstvi in ker se predavatelji tega v službi sami učijo, prihaja do velikih razlik glede uporabe projekcijskih sredstev. Od 69 anketirancev razpolaga le 49 geografov z diaprojektorjem, toda na vprašanje, kaj poorešajo, so ta aparat navedli le štirje.

Ko smo za vprašanjem, kaj od opreme šole najbolj pogrešajo, dostavili rubriko "zakaj", je največ odgovorov navedlo pomanjkanje denarja (8), časa (7) in prostora (5).

Razmeroma razveselivi so odgovori, od kod črpajo učitelji geografije snov za pouk. Čas, ko so se predavatelji naslanjali samo na učbenike, gre počasi v preteklost. Na vprašanje, od kod črpajo snov za geografski pouk, jih je navedlo 88% učbenik, 84% geografske revije, 56% druge revije in kar 83% dnevno časopisje. Med viri znanja jih je 72% navedlo svoja potovanja in 58% radio in televizijo.

Kot pri drugih anketah moramo tudi te odgovore presojati kritično, ker anketiranci vnašajo k temu, kar je, to, kar si želijo. Čeprav se tudi odgovori nanašajo na razmeroma dobro opremljene šole, s stanjem, kot ga izkazujejo odgovori, ne moremo biti zadovoljni. Brez kabinetov za učila in pouk ter brez epidiaskopa res ne bi smeli več dovoliti geografskega pouka. V primerjavi z drago opremo, ki jo nekatere šole nabavljajo za nekatere druge predmete (fizika, kemija), nabava teh sredstev res ne bi smela biti nepremostljiv problem.

I. Gams - V. Šircelj

Osebni avtomobili v Jugoslaviji in Sloveniji

a) Jugoslavija

Med vsemi motornimi vozili so sedaj osebni avtomobili najštevilnejši in jih je več kot vseh ostalih motor-

nih vozil skupaj. Značilno za povojni razvoj je da je delež osebnih avtomobilov hitreje raste kot pa delež ostalih vrst vozil. Če seštejemo avtomobile, avtobuse in osebne avtomobile skupaj je bilo leta 1947 v Jugos-